

Dp 832

DNR 2008.0533

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Detaljplan för Telegrafan 15 m fl,

**Kontor och handelsplats i Nynäshamn,
Nynäshamns kommun**

September 2009

WSP Environmental
Box 71
SE-581 02 Linköping
Besök: S:t Larsgatan 3
Tel: +46 13 30 36 00
WSP Sverige AB
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
www.wspgroup.se

Sammanfattning

Denna miljökonsekvensbeskrivning behandlar detaljplan för handelsdelen av kvarteret Telegrafan, Nynäshamns kommun. Området är beläget inom Nynäshamns stadskärna cirka 1 km norr om centrum. Det avgränsas i öster av riksväg 73 och Industrivägen. I söder gränsar området till planerad bostadsbebyggelse inom fastigheterna Telegrafan 12 och 16. Kommunen har bedömt att omfattningen av handelsetableringen, det förändrade trafikmönstret och risksituationen (närheten till väg 73, reningsverket och Nynäs Refining) innebär att planen kan innebära betydande miljöpåverkan.

Området har en lång tradition av industriverksamhet och är som följd av detta av intresse för kulturmiljövården. Den dominerande byggnaden inom området, kallad Televerkstaden, och tillhörande omkringliggande byggnader finns upptagna i länsstyrelsens inventering av industriminnen i Nynäshamns kommun. Som följd av den långa industriverksamheten finns mark- och grundvattenföroreningar inom området. Olja har under lång tid läckt ut från området till den närliggande Bensinviken. Enligt genomförda marktekniska undersökningar samt luftmätningar inne i befintlig byggnad (Televerkstaden) innebär föreslagen markanvändning inte några hälsorisker.

Detaljplanen kommer att innebära en lokal trafikökning. På regional nivå bedöms dock trafikmängderna minska eftersom nynäshamnsbor som i dagsläget tar bilen till Länna och Haninge för att handla istället får ett bättre handelsutbud inom Nynäshamns stadskärna. På lokal nivå innebär detaljplanen dock en viss försämring av luftkvaliteten. På regional nivå bidrar sannolikt detaljplanen mer till målen Begränsad klimatpåverkan och Frisk luft än nollalternativet, eftersom transportbehovet totalt sett minskar vid en stadsnära handelsetablering jämfört med externhandel.

Den lokala trafikökningen kommer att innebära fler bullerhändelser jämfört med dagsläget. Riktvärden för omkringliggande befintliga bostäder kommer dock att innehållas och inga nya bostäder ges tillåtlighet i planen.

Planerad verksamhet innebär att de kulturhistoriskt intressanta byggnaderna i området kommer att användas och underhållas, vilket innebär en ökad målpuff-fyllelse med avseende på målet God bebyggd miljö jämfört med nollalternativet.

Utifrån tidigare genomförda luktstudier verkar det sannolikt att de personer som i framtiden vistas inom planområdet inte kommer att störas av lukt från reningsverket.

Planerad verksamhet bidrar till bevarandet av en kulturhistoriskt attraktiv miljö. Närheten till Nynäshamns centrum och till riksväg 73 gör området till en lämplig plats för centrumverksamhet. Planförslaget kan därmed anses uppfylla god hushållning med mark och vatten.

1. BAKGRUND.....	4
2. BEDÖMNINGSGRUNDER	4
2.1 Miljömål.....	4
2.2 Miljökvalitetsnormer avseende luft	6
2.3 Riktvärden avseende buller	6
2.4 Skyddsavstånd.....	7
2.5 Riksintressen	7
2.6 Planförhållanden.....	7
3. PLANENS SYFTE OCH OMFATTNING	9
4. INTILLIGGANDE VERKSAMHETER/MARKANVÄNDNING	11
4.1 Avloppsreningsverket	11
4.2 Väg 73.....	11
4.3 Oljeraffinaderiet	11
5 NOLLALTERNATIV	11
6 NATURMILJÖ	12
6.1 Luft	12
6.2 Mark och vatten.....	12
6.3 Konsekvenser och åtgärder	13
7. HÄLSA OCH SÄKERHET	14
7.1 Buller	14
7.2 Luktstörningar	14
7.3 Säkerhet	15
7.4 Konsekvenser och åtgärder	16
8. KULTURMILJÖ	17
8.1 Kulturhistoriskt intressanta byggnader	17
8.2 Konsekvenser och åtgärder	18
9. MÅLUPPFYLLELSE	18
9.1 Begränsad klimatpåverkan.....	18
9.2 Frisk luft.....	18
9.3 Giftfri miljö.....	18
9.4 God bebyggd miljö.....	19
10. GOD HUSHÅLLNING MED MARK OCH VATTEN	19
11. REFERENSLISTA	20

1. Bakgrund

Ericssons tidigare verksamhet inom fastigheten Telegrafan har upphört och Ericsson har lämnat lokalerna. Den nuvarande ägaren vill utveckla nya verksamheter på fastigheten. Enligt föreslagen detaljplan så kommer området att innehålla dagligvaru- och sällanköpshandel, kontor och småskalig industriverksamhet i de befintliga lokalerna. I samband med planläggning kommer nuvarande verksamheter att regleras. Planområdet är cirka 7 hektar stort och begränsas av riksväg 73 och i väster av Industrivägen. I sydväst gränsar området till planerad bostadsbebyggelse inom fastigheterna Telegrafan 12 och 16. Planarbete för Telegrafan 16 sker parallellt.

För detaljplaner ska kommunen göra en behovsbedömning för att avgöra om en miljöbedömning ska genomföras eller inte. Resultatet av behovsbedömningen blir ett ställningstagande till om detaljplanens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Bedömningen görs delvis utifrån de kriterier som finns i bilaga 4 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar. Kriterierna handlar bland annat om riskerna för människors hälsa eller för miljön, det berörda områdets sårbarhet på grund av till exempel överskridna miljökvalitetsnormer, kulturarvet eller påverkan på skyddad natur.

Bedömningen görs också utifrån PBL 5 kap 18§, stycke tre och fyra, vilket innebär att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan på grund av att området får tas i anspråk för vissa utpekade ändamål. Om så är fallet ska vissa krav i miljöbalkens 6 kap 6-8 §§ tillämpas. De utpekade ändamålen i PBL är köpcentrum, parkeringsanläggning eller annat projekt för sammanhållen bebyggelse. Trots detta ska det i det särskilda fallet göras en bedömning om projektet kan innebära en betydande miljöpåverkan.

Planförslaget innehåller ändrad användning för befintlig bebyggelse till handel och kontor. Nynäshamns kommun bedömer att detaljplanen kan innebära en betydande miljöpåverkan avseende bland annat närheten till avloppsreningsverket och väg 73.

2. Bedömningsgrunder

2.1 Miljömål

Sverige har 16 nationella miljökvalitetsmål. Miljökvalitetsmålen anger det miljötillstånd som ska ha uppnåtts i Sverige inom en generation. Syftet med dessa mål är att de ska utgöra en kompass för arbetet på alla nivåer för att på så sätt leda till en ekologiskt hållbar samhällsutveckling.

Nynäshamns kommun har i juni 2009 antagit lokala miljömål. Eftersom de lokala miljömålen inte har funnits tillgängliga under planarbetet så har dessa inte beaktats.

Med utgångspunkt från de 16 nationella miljömålen samt de speciella förutsättningar som gäller i Stockholms län har regionala miljömål formulerats.

De nationella/regionala miljömålen *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft* samt *Bara naturlig försurning* berör utsläppen av föroreningar från utsläpp av fossila bränslen.

För miljömålet *Begränsad klimatpåverkan* anges att de svenska utsläppen av växthusgaser (bland annat koldioxid, metan och dikväveoxid) för perioden 2008-2012 ska vara fyra procent lägre jämfört med utsläppsnivån 1990.

Inom miljömålet *Frisk luft* anges, som skydd för människors hälsa och påverkan på växter och djur, lågrisknivåer för halter av luftföroreningar kvävedioxid, svaveldioxid, marknära ozon samt flyktiga organiska ämnen.

För miljömålet *Giftfri miljö* anges att miljön ska vara fri från ämnen eller metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Miljömålet *Grundvatten av god kvalitet* syftar till att säkerställa en hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Miljömålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård* innebär bland annat att skyddet av skyddsvärda marina miljöer ska öka, åtgärdsprogram ska tas fram för hotade arter, utsläpp av olja och kemikalier från fartyg ska minimeras.

Miljömålet *God bebyggd miljö* innebär bland annat att fysisk planering och samhällsbyggande ska baseras på program för att transportbehovet ska minska och för att förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras. Målet anger också att antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar över riktvärdena ska minska, liksom uttag av naturgrus.

De nationella/regionala miljömål som direkt eller indirekt bedöms vara särskilt tillämpliga för denna detaljplan är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

2.2 Miljökvalitetsnormer avseende luft

Bestämmelserna om miljökvalitetsnormer infördes i samband med att miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999. En miljökvalitetsnorm ska tas fram på vetenskapliga grunder och ange den lägsta godtagbara miljökvalitet som människan och/eller miljön anses tåla, det vill säga den högsta tillåtna halt av ett ämne som inte orsakar skador på människa eller miljö. Idag gäller miljökvalitetsnormer för utomhusluft för kvävedioxid, kväveoxid, kolmonoxid, svaveldioxid, bly och partiklar.

Från och med 1 januari 2010 får inte miljökvalitetsnormen för bensen över-skridas. En miljökvalitetsnorm för ozon träder i kraft den 31 december 2009.

2.3 Riktvärden avseende buller

Nedan presenteras de riktvärden som kan vara tillämpliga avseende buller.

Trafikbuller

Naturvårdsverket har föreslagit följande riktvärden i BRÅD, Buller från vägtrafik, remissutgåva av Allmänna Råd, 1991:

Lokaltyp eller områdestyp	Dygnsekvivalent ljudnivå i dBA
Vid permanentbostäder, vårdlokaler och undervisningslokaler	55
Rekreationsområden i tätbebyggelse	55
Vid arbetslokaler	65
Friluftsområden avsatt i kommunal översiktsplanering	40
Bostadsområden med låg bakgrundsnivå utav andra aktiviteter än boende	45 - 50

Tabell 1. Utdrag ur riktvärden för ljudnivåer från vägtrafikbuller enligt BRÅD

Alla värden i tabellen ovan avser frifältsvärden utomhus.

Buller från byggplatser

Riktvärden från byggbuller återfinns i Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser, NFS 2004:15. I Tabell 2 nedan återfinns riktvärden vid bostäder. I de allmänna råden står att riktvärdena är en utgångspunkt och vägledning för bedömning som görs i varje enskilt fall.

Område	Måndag-fredag		Lördag, söndag och helger		Samtliga dagar Natt (22-07)	
	Dag (07-19)	Kväll (19-22)	Dag (07-19)	Kväll (19-22)	Natt (22-07)	Natt (22-07)
	L_{eq}	L_{eq}	L_{eq}	L_{eq}	L_{eq}	L_{max}
Utomhus	60	50	50	45	45	70
Inomhus	45	35	35	30	30	45

Tabell 2. Riktvärden för ljudnivåer från byggverksamhet vid permanentbostäder och fritidshus

2.4 Skyddsavstånd

Enligt ”Bättre plats för arbete”, Boverkets Allmänna råd 1995:5, är det generella riktvärdet för skyddsavstånd avseende avloppsreningsverk dimensionerande för > 20 000 personekvivalenter (70 g BOD¹/person och dygn) 1 000 meter och för avloppsreningsverk dimensionerande för < 20 000 personekvivalenter. Det nya tillståndet för Nynäshamns avloppsreningsverk (2007-03-05) medger en maximal belastning på 20 000 personekvivalenter. Vad det gäller bakteriespridning anser Boverket att det inom 200 meters avstånd finns en risk för förhöjda bakteriehalter i luft jämfört med normala förhållanden.

Riksväg 73, som utgör östlig gräns för planområdet, är klassad som primär transportled för farligt gods. Enligt Länsstyrelsens rekommendationer ska 25 meter lämnas fri från bebyggelse närmast transportleden. Längs vägar för farligt gods bör tät kontorsbebyggelse närmare än 40 meter och sammanhållen bostadsbebyggelse inom 75 meter från väggkant undvikas. Verksamheter bör inte lokaliseras närmare än 75 meter från en transportled för farligt gods om de kommer att inrymma människor som kan ha svårt att snabbt genomföra en utrymning.

Norr om planområdet finns oljeraffinaderiet Nynäs Refining AB. Boverket anger i sina allmänna råd 1995:5 ett riktvärde för skyddsavstånd till oljeraffinaderi på 1500 m. Detta avstånd underskrids till planområdet.

2.5 Riksintressen

Hela kustområdet är av riksintresse med hänsyn till natur- och kulturmiljövården. Området omfattas därmed av bestämmelserna i 1, 2, och 4 §§ 4 kapitlet miljöbalken. Bestämmelserna utgör dock inget hinder för utvecklingen av befintliga tätorter.

2.6 Planförhållanden

Översiktliga planer

Översiktsplanen för Nynäshamns kommun, antagen av kommunfullmäktige 1991 och aktualitetsförklarad 1998 redovisar reservat för väg intill området. För Nynäshamns stad finns en fördjupning (FÖP), antagen i november 2004, som anger de södra delarna av kvarteret Telegrafan och områdena öster om väg 73 som framtida utvecklingsområden. Området öster om planområdet är reserverat för industri och arbetsplatser, samt grön skyddszon och parkmark.

Detaljplaner

Inom planområdet gäller detaljplan nummer S210 fastställd 1985. Planen anger industriändamål för området och genomförandetiden har gått ut. Vidare gäller

---

¹ BOD betyder Biochemical Oxygen Demand; ett mått på organiskt innehåll mätt som biokemisk syreförbrukning.

detaljplan nummer 762 med laga kraft 1997 vars genomförandetid har gått ut. Planen gäller för riksväg 73. Ingen del av planområdet omfattas av strandskydd. Under vintern år 2008 antogs ett tillägg till gällande detaljplan genom ett enkelt planförfarande. Tillägget reglerar centrumändamål för del av byggnaden Televerkstaden. Inom Telegrafan 12 gäller dp 811 som vann laga kraft i mars 2007. Genomförandetiden har inte löpt ut.

Program

Ett program har upprättats på uppdrag av kommunstyrelsen. Programmet omfattar en större del av kvarteret Telegrafan och flera detaljplaner. I programmet föreslås detaljhandel och verksamheter samt bostäder och eventuellt lokaler för vårdändamål inom programområdet.

Programmet har varit utsänt på remiss under våren 2007. De synpunkter som kommit in uppmärksammar behov av trafikanalys, riskbedömning samt fördjupade studier av eventuella luktstörningar från reningsverket.

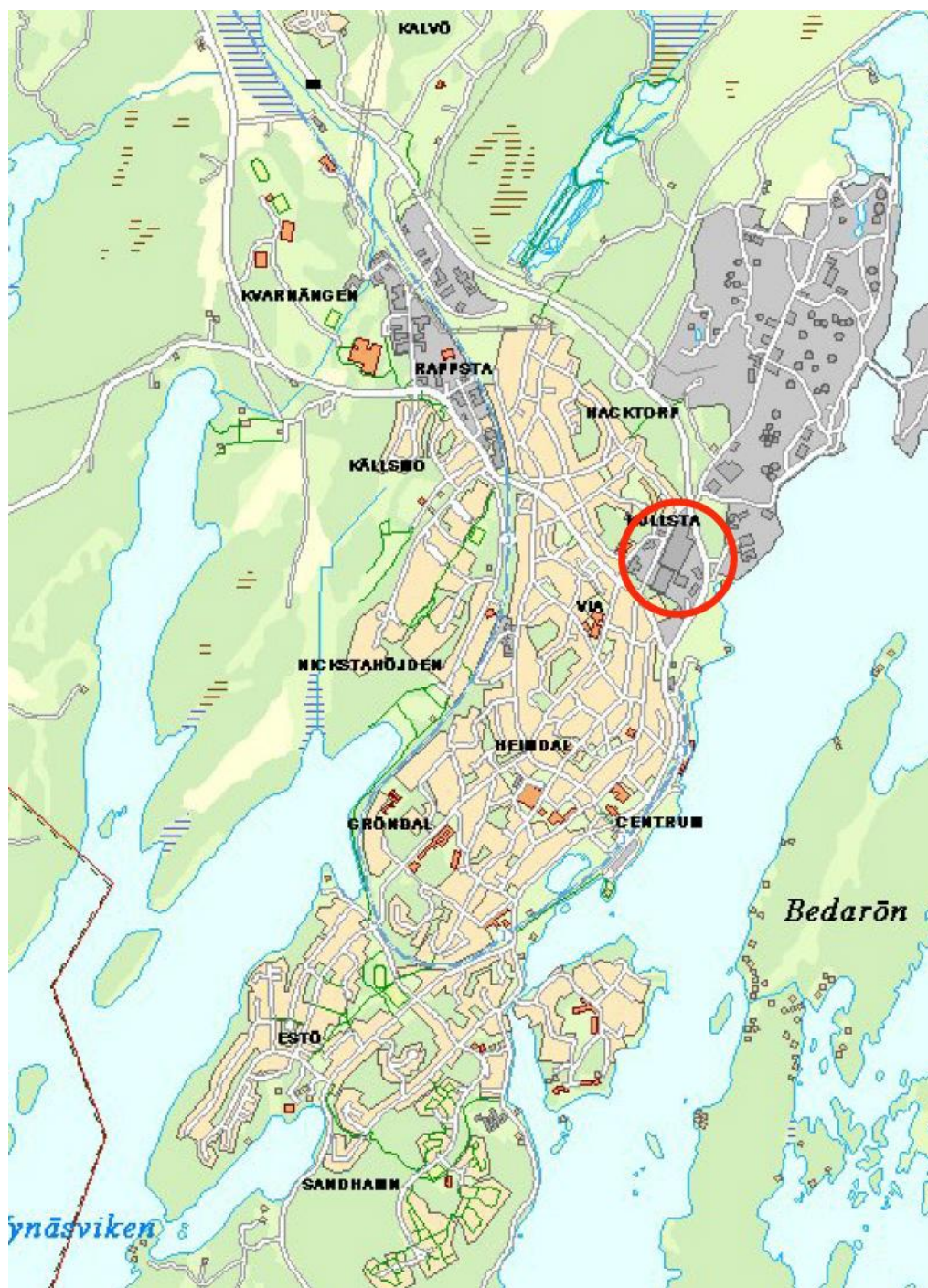
Plansamråd

Efter programsamrådet har planområdet delats upp i flera fastigheter. Den norra delen av kvarteret, nuvarande fastigheten Telegrafan 15, öster om Industrivägen prövas i denna MKB. Detaljplanen för fastigheten Telegrafan 15 innehåller centrumändamål, icke störande verksamheter och kontor. Planen har varit utsänd på samråd under våren 2009. I yttranden som kom in framgår bland annat att det finns behov av ytterligare kapacitetsutredning av väganslutningarna mot riksväg 73, samt tydligare bestämmelser i planen på grund av närhet till väg 73, som är transportled för farligt gods. Önskemål att pröva möjligheten att bygga om befintliga kontorshus längs Industrivägen till bostäder har också framställts. Tre kontorshus har därför tagits ur denna detaljplan för att prövas i en separat plan.

Kompletteringar

Efter plansamrådet har en kapacitetsutredning genomförts och planen har kompletterats med bestämmelser med avseende på närheten till väg 73.

Figur 1. Planförslagets läge i Nynäshamn.

3. Planens syfte och omfattning

Denna miljökonsekvensbeskrivning omfattar detaljplan 1 inom kvarteret Telegrafan, se figur 2. Detaljplanen föreslår ett handels- och verksamhetsområde inom planområdets norra del. Områdets karaktär ska av kulturhistoriska skäl i stor utsträckning bevaras och handel- och kontorsverksamhet kommer att ges möjlighet till etablering i de befintliga byggnaderna.

Figur 2. Planförslagets omfattning.

Den f.d. fabriksanläggningen, Televerkstaden, bedöms vara av särskilt kulturhistoriskt värde som helhet vilket innebär att 3 kap 12§ plan- och bygglagen är tillämplig. Enligt en tidigare ändring av gällande detaljplan ska det kulturhistoriska värdet bevaras även när anläggningen tas i anspråk för handelsverksamhet. Detaljplanens syfte är att möjliggöra en utveckling av det tidigare industriområdet med tillvaratagande av de kulturhistoriska värdena i området.

Planförslaget innebär att kvarteret angörs från väg 73 och från Industrivägen genom att en ny gata genom kvarteret öppnas. Gatan skall även tjäna som infart för de bostäder som planeras i söder. Planarbete för bostäderna pågår parallellt med denna detaljplan.

4. Intelligande verksamheter/markanvändning

4.1 Avloppsreningsverket

Nynäshamns avloppsreningsverk är beläget på Oljehamnsvägen invid tillfartsleden i centrala Nynäshamn. Avloppsreningsverket är det största av kommunens tre anläggningar och har en anslutning av cirka 17 500 personekvivalenter.

En tänkbar utveckling för avloppsreningsverket är en ökad belastning på cirka 8 000 personekvivalenter inom en tioårsperiod, vilket skulle motsvara en belastningsökning på cirka 60 % från nuvarande belastning. För närvarande utnyttjar avloppsreningsverket mindre än hälften av sitt tillstånd av att ta emot brunns slam (12 000 m³ av 30 000 m³).

Verksamheten bedrivs idag både inomhus och utomhus. Huvudbyggnaden avluftas vid sammanlagt fem punkter direkt till omgivningensluft. Den verksamhet som bedrivs utomhus i öppna bassänger är den biologiska reningen samt den därpå följande eftersedimenteringen. I anslutning till dessa bassänger finns byggnader för utjämning och pumpning som även dessa avluftas till omgivningen.²

4.2 Väg 73

Väg 73 utgör primär transportled för farligt gods. På vägen sker samtliga transporter till och från Nynäshamns hamn samt transporter till Shells sjöstation. Dessutom förekommer enstaka transporter av farligt gods som ska vidare till Nynäshamns centrum.

4.3 Oljeraffinaderiet

Nynäs Refining AB är ett av Sveriges fem oljeraffinaderier och är beläget norr om planområdet. Minsta avstånd mellan planområdet och anläggningen underskrider Boverkets riktvärde för skyddsavstånd på 1 500 meter. Nynäs Refining AB utgör en så kallad Sevesoanläggning vilket innebär att särskilda krav ställs på åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

5 Nollalternativ

I dagsläget finns en detaljplan som tillåter centrumändamål inom ett begränsat område (Televerkstaden). Utgångsläget för aktuell detaljplan har varit att hitta ett användningsområde för redan befintliga byggnader med ett kulturhistoriskt värde. Nollalternativet för den här miljökonsekvensbeskrivningen är därför att byggnaderna inte används i större utsträckning än vad som sker i dagsläget.

---

² Nynäshamns avloppsreningsverk lukt och smittspridning, Sweco Viak AB, uppdragsnr. 1836122000, 2007-04-10.

6 Naturmiljö

6.1 Luft

Inga miljö kvalitetsnormer för luft överskrider idag i området. Den dominerande vindriktningen är sydvästlig (frånlandsvind) och inversion inträffar sällan, vilket innebär att luftkvaliteten generellt är god. Den lokala trafikstring som genomförandet av detaljplanerna kommer att medföra innebär mellan 5500 till 6500 fordon per dygn. Trafikökningen bedöms inte innebära att några miljö kvalitetsnormer överskrider i området.

6.2 Mark och vatten

I samband med överlåtelse av dåvarande fastigheten Telegrafan 7 (nuvarande Telegrafan 7, 15 och 16) genomfördes en miljö teknisk markundersökning (2004-12-30) över området öster om Industrivägen. Syftet med undersökningen var att göra en översiktlig bedömning av förekomst av mark- och grundvattenföroreningar på fastigheten då den har haft en lång industriell historia och av Länsstyrelsen är klassificerad i MIFO³ som klass 2-3, vilket innebär en måttlig till stor risk för föroreningar.

Mysingen, en fjärd i Östersjön, ligger cirka 50 meter från fastighetens östra gräns. Omkringliggande industrier inkluderar petrokemisk industri med lagring av stora mängder olja, som enligt myndigheterna även läckt ut i viken. Utredningsområdet för den miljö tekniska markundersökningen, dåvarande Telegrafan 7, omfattar cirka 117 000 kvadratmeter och har tolv byggnader. Marken är till stor del täckt av asfalt med berg i dagen i stora delar av fastigheten. Området sluttar mot öster med relativt stora höjdskillnader och den huvudsakliga strömningsriktningen kan således antas vara mot Mysingen.

Den miljö tekniska markundersökningen visade spår av den långvariga industriella verksamhet som bedrivits på fastigheten. Undersökningen gjordes utifrån riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM) vilket innebär att marken kan användas till bland annat kontor, industrier och vägar.

Grundvattnet är på fastigheten förorenat av trikloretan och dess nedbrytningsprodukter. Vinylklorid förekommer i dagvattnet och sannolikt även i grundvattnet. I en av mätpunkterna (av totalt åtta) uppmättes även metylkloroform i hög koncentration. Vinylklorid och trikloretan är klassade (av Kemikalieinspektionen) som cancerframkallande och metylkloroform är klassad som hälsoskadlig. Förutom dessa ämnen förekommer metallerna koppar, nickel, bly och zink i halter som överskrider gränsvärden för MKM.

I den tekniska markundersökningen gjordes bedömningen att de mark- och vattenföroreningar som konstaterats inte utgör en betydande miljö- och hälsorisk vid fortsatt industriell verksamhet. Den verksamhet som ges tillåtelse i detaljplanen klassas också som mindre känslig markanvändning MKM.

---

³ MIFO betyder miljöinventering av förorenade områden.

Parallellt med planläggningen av fastigheten Telegrafan 15 har Nynäshamns kommun låtit genomföra en luftprovtagning med avseende på klorerade kolväten i tidigare fabriksbyggnad inom fastigheten Telegrafan 15.⁴ Samtliga analyser underskrider rapporteringsgränserna som också underskrider de hygieniska gränsvärdena för arbetsmiljö för samtliga ämnen där sådana finns. Rapporteringsgränserna underskrider också de flesta humantoxikologiska referenskoncentrationerna. Baserat på genomförda mätningar kring tidigare lackering konstateras att klorerade kolväten utgör en låg hälsorisk för planerad kontors- och affärsverksamhet. Inga kompletterande luftmätningar bedöms vara nödvändiga kring den tidigare lackeringen.

6.3 Konsekvenser och åtgärder

Den trafikökning som en handelsetablering innebär medför en försämring av luftkvaliteten i området. Med tanke på att området är placerat inom stadskärnan (1 km från centrum) finns dock goda möjligheter att cykla och promenera till området. Särskild gång- och cykelväg längs den nya genomgående gatan kommer att fastställas i detaljplanen. Cykelparkeringar kommer att finnas i anslutning till entréerna. Lokalbussar kommer att trafikera längs med Industri- vägen. En hållplats förläggs vid nuvarande entrén till huvudkontoret.

Vid områdets utbyggnad kommer potentiellt förorenade massor att hanteras. All jord som schaktas upp i samband med byggnationer bör hanteras som om den vore förorenad i enlighet med gällande lagstiftning. Vid schaktning skall godkännande inhämtas från tillsynsmyndigheten.⁵

⁴ **Provtagning av inomhusluft inom Telegrafan 15, Nynäshamns kommun.** WSP Environmental. Uppdragsnr. 10119611, 2009-03-13.

⁵ **Miljöteknisk markundersökning inom fastigheten Telegrafan 7, Nynäshamn,** Golder Associates AB, uppdragsnr. 0470579, 2004-12-30.

7. Hälsa och säkerhet

7.1 Buller

En översiktlig utredning med avseende på trafikbuller inom Telegrafan har utförts av WSP Akustik i september 2007. Beräkningarna har utförts för två scenarier, alternativ 1 och alternativ 2. Alternativ 1 innebär sammanlagt 6000 fordon per dygn längs med väg 73 och Nynäsvägen medan alternativ 2 baseras på 9000 fordon längs med väg 73 och 8000 fordon längs med Nynäsvägen. Beräkningarna har utförts för tre olika höjder, 2, 4 och 24 meter över mark. De byggnader som enligt planförslaget ska rivras har inte tagits med i bullerberäkningarna. Den lokalgata som utgör planområdets sydvästra gräns har inte beaktats i bullerberäkningarna. Det tillämpliga gränsvärdet för aktuell detaljplan gäller arbetslokaler (65 dB).

Bullerberäkningarna visas i bilagorna 1-8 som bullerkartor. Röd färg visar områden där gränsvärdet för arbetslokaler överskrids. Kartorna visar att vissa lägen längs med väg 73 och Nynäsvägen har förhöjda bullernivåer. Områden med förhöjda bullernivåer får i enlighet med planen inte bebyggas. Inga överskridanden sker i planområdets befintliga lokaler eller där nya kan tillkomma.

Under etableringsskedet kan vissa bullerstörningar inträffa för främst befintlig omkringliggande bostadsbebyggelse. Generellt kan sägas att det är svårt att uppfylla riktvärdena vid byggverksamhet i närheten av bostäder. Lämpliga åtgärder för att minska risken för störning är kontinuerlig kontakt och information med de boende samt tidsbegränsningar som kan regleras i bygglov.

7.2 Luktstörningar

Vid avloppsreningsverk uppstår lukter specifika för avloppsvattenrening, som delvis härrör från de gaser som bildas i den biologiska reningsprocessen och delvis från slam- och renshantering. Gaser med lukt som kan bildas är svavelväte, fettsyror, organiska svavelföreningar och ammoniak. Luktande föreningar kan vara alkoholer, aldehyder, sulfider och aminer, som ofta tillförs avloppsvattnet från olika typer av industriell verksamhet.

Inom Nynäshamns avloppsreningsverk är det främst de öppna utomhusbassängerna för satsvis biologisk rening (SBR) på områdets västra sida som bedöms vara av betydelse för eventuella luktstörningar. Dessa dammar anlades under 2001-2002. I samband med detta byggdes också en mottagningsstation för brunsslam. I dagsläget utnyttjas mindre än hälften av tillståndet för mottagande av brunsslam. I takt med inflyttningen till kommunen kommer sannolikt mängden transporter av avloppsslam att öka.

Eftersom det är troligt att en kapacitetsökning för avloppsreningsverket med cirka 60 % inom tio år kan bli aktuell, är det viktigt att bedöma riskerna för luktstörningar i framtiden.⁶

I samband med detaljplanering av Nynäshamn 2:30-2:34 (fastigheterna som ligger direkt intill reningsverket) genomförde SMHI (2004) en studie av eventuell luktspridning från avloppsreningsverket. Fastighetsägaren planerade att bygga en handelsplats på dessa fastigheter. Den kulle som täcker större delen av fastigheterna skulle vid planens genomförande ha schaktas bort. Enligt SMHI skulle en bortsprängning av bergknallen och borttagning av skog innebära att luktplymen blir något smalare och därmed något mer koncentrerad (något mer lukt inom ett något mindre område). Skillnaden mellan nuläget och alternativet att berg och skog tas bort bedöms vara liten och i praktiken försumbar. En exploatering av fastigheterna 2:30-2:34, som innebär att berget tas bort, bedöms därför inte märkbart försämra luktsituationen inom aktuellt detaljplaneområde Telegrafan 15.

Planområdet kan endast nås av luft från avloppsreningsverket när vinden är nordostlig. Enligt vindmätningar från den närbelägna vindstationen Hårsfjärden är vinden i området nordostlig främst under våren (11 % av tiden). Under sommaren, då luktproblem kan antas vara som störst, är vinden nordostlig under 7 % av tiden. Luktspridning i större omfattning sker dock endast vid störningar i reningsverkets processer, vilket är ganska sällsynt förekommande. I dagsläget förekommer inga klagomål till kommunen om luktstörningar från boende i anslutning till planområdet (Industrivägen).

I anslutning till SMHI:s luktstudie genomfördes också en utredning om tänkbara åtgärder för att reducera eventuella luktstörningar från avloppsreningsverket. Utredningen visade att eventuella luktstörningar kan minskas genom främst följande åtgärder:

- Inbyggnad av brunns slampmottagningen
- Täckning av SBR-bassängerna med gummiduk
- Avluftningsutsläpp renas genom filter och avleds via skorsten⁷

7.3 Säkerhet

En övergripande riskbedömning har genomförts i samband med detaljplanearbetet med särskild tonvikt på områdets närhet till riksväg 73, som är rekommenderad transportled för farligt gods. Slutsatsen av denna är att det från risk-synpunkt i huvudsak är möjligt att genomföra planerad bebyggelse.

⁶ Interaktionsutredning avseende Nynäshamns avloppsreningsverk och Handelsplatsen Östersjöporten, Atrax Energi AB, 2006-02-27.

⁷ Interaktionsutredning avseende Nynäshamns avloppsreningsverk och Handelsplatsen Östersjöporten, Atrax Energi AB, 2006-02-27.

Planområdet ligger utanför Boverkets rekommenderade skyddsavstånd på 200 meter med avseende på smittämnen från avloppsreningsverk. Risker för luktstörningar behandlas i avsnitt 7.2.

Avståndet mellan planområdet och oljeraffinaderiet Nynäs Refining AB understiger Boverkets rekommenderade skyddsavstånd (1 500 meter). I Nynäs Refining AB:s säkerhetsrapport (2004-03-12) anges att sannolikheten för allvarlig kemikalieolycka är mycket liten. I dagsläget finns redan bostadsbebyggelse inom skyddsavståndet. Enligt den övergripande riskbedömning som genomförts i samband med detaljplanarbetet utgör oljeraffinaderiet inget hinder för planerad bebyggelse.⁸

7.4 Konsekvenser och åtgärder

Gränsvärdet gällande buller för arbetsplatser (65 dB) kommer sannolikt inte att överskridas inom planområdet som följd av den trafikökning som verksamheterna kommer att generera. Gränsvärdet för befintliga bostäder (55 dB) kommer inte att överskridas som följd av aktuell detaljplan.

Luktstörningar är en subjektiv upplevelse som är svår att dra generella slutsatser om. Enligt tidigare beräkningar så kommer det mest utsatta området inom detaljplanen att nås av samma luktkoncentrationer som vid befintliga bostäder längs med Industrivägen. Kommunen har inte mottagit några klagomål med avseende på lukt från de närboende. Enligt tidigare utredningar finns ytterligare möjlighet att vidta luktreducerande åtgärder vid reningsverket för att begränsa eventuella luktstörningar.

Enligt den översiktliga riskutvärdering som har genomförts inom ramen för detaljplanarbetet så är det från risksynpunkt sett möjligt att genomföra planerad bebyggelse. Planen har efter riskanalys och samråd med berörda myndigheter kompletterats med följande skyddsbestämmelser:

- Entréer placeras minst 35 m från väg 73. Avståndet mäts från närmaste väggkant.
- Byggnader ska utföras med hänsyn till den förhöjda risknivån med anledning av transporter med farligt gods på väg 73.

---

⁸ **Övergripande riskbedömning kvarteret Telegrafan**, WSP Brand- och Riskteknik, uppdragsnr. 10095874, 2007-07-27.

8. Kulturmiljö

8.1 Kulturhistoriskt intressanta byggnader

Under åren 1911-1913 uppfördes den stora industribyggnad med tillhörande kontor, Televerkstaden, som finns inom planområdet. Verksamheten flyttades från Mosebacke i Stockholm och Henriksberg i Nacka. Arkitekt var Torben A Grut och konstruktör var Henry Krüger. Byggnaderna har stomme i armerad betong och putsade väggar av håltegel i betong. Under åren 1918-1966 tillkom andra industribyggnader i anslutning till Televerkstaden. Själva Televerkstaden är ett av de första svenska exemplen på industribyggnader som utformats rationellt efter moderna principer.⁹

Figur 6. Televerkstaden

Området är inte upptaget i kommunens kulturmiljöprogram (från 1983) men vissa delar av byggnaderna bedöms ändå ha ett bevarandevärde. Detta gäller särskilt fasaderna mot Industrivägen, se figur 6 till vänster. Televerkstaden finns däremot upptagen i Länsstyrelsens inventering av industriminnen i Nynäshamns kommun från 1978¹⁰. Televerkstaden och tillhörande kontorsbyggnad kommer att bevaras och användas för handelsändamål och kontor.

En antikvarisk förundersökning har genomförts (2009-05-11) för Televerkstaden och tillhörande byggnader. Förundersökningen är avsedd att fungera som underlag vid bedömningar i samband med detaljplanearbete, samråd och bygglov. Den är även avsedd att fungera som underlag för antikvarisk sakkunnig- kontroll vid ombyggnader och som vägledning vid projektering och genomförande av olika åtgärder.

⁹ **Industriminnen i Nynäshamns kommun**, Länsstyrelsen i Stockholms län, 1987 nr 7, Stockholm 1978.

¹⁰ **Industriminnen i Nynäshamns kommun**, Länsstyrelsen i Stockholms län, 1987 nr 7, Stockholm 1978.

Enligt förundersökningen är byggnaden Televerkstaden av särskilt kulturhistoriskt värde vilket innebär att PBL 3 kap 12§ är tillämplig.

8.2 Konsekvenser och åtgärder

Planområdets kulturhistoriska värden skyddas i detaljplanen med särskilda var-samhetsbestämmelser som ska tillgodose att byggnadernas karaktärsdrag beva-ras. För Televerkstaden kommer även bygglov att krävas för underhållsåtgärder. Tack vare att de kulturhistoriskt intressanta byggnaderna används så finns andra resurser för underhåll än om byggnaderna stått tomma. Detaljplanens conse-kvenser för området kulturhistoriska värden är därför genomgående positiva.

9. Måluppfyllelse

9.1 Begränsad klimatpåverkan

Den verksamhet som planeras kommer att innebära en lokal ökning av antalet biltransporter men sannolikt en regional minskning. Detta innebär en minskning av utsläpp av klimatpåverkande gaser jämfört med nollalternativet.

Området ligger inom Nynäshamns stadskärna på cirka 1 km avstånd från cent-rum. Detaljplanen möjliggör för säkra transporter till och från området med cy-kel, till fots eller med buss. En stadsnära etablering av en stor matvaruhandel är från ett klimatperspektiv att föredra framför en extern etablering. Inga andra lämpliga fastigheter finns att tillgå lika nära Nynäshamns centrum.

9.2 Frisk luft

Biltrafiken är den dominerande källan till utsläpp av kolväten, kolmonoxid och kväveoxider. Förbränning av bränslen i motorfordon ger även upphov till par-tiklar, främst sot. Den aktuella detaljplanen kommer att innebära en lokal ök-ning av mängden biltrafik och godstransporter i området. I dagsläget åker dock många nynäshamnsbor till handelsområdena i Haninge och Länna med bil. En centrumnära handelsetablering bedöms på regional nivå vara förenligt med må-let frisk luft eftersom vissa bilresor förkortas och andra uteblir helt eftersom området ligger inom gång- och cykelavstånd från centrum.

9.3 Giftfri miljö

Enligt tidigare genomförda markundersökningar innehåller planområdet mark-föroreningar från den industriella verksamhet som tidigare bedrivits på platsen. Planerad markanvändning bedöms dock inte innebära några hälsorisker då om-rådet till största delen kommer att bestå av hårdgjorda ytor.

Skillnaderna mellan planförslaget och nollalternativet är små med avseende på målet giftfri miljö.

9.4 God bebyggd miljö

Detaljplanen kommer att innebära en trafikökning som bidrar till ökade bullernivåer i området. Enligt genomförda bullerberäkningar så kommer denna ökning inte att innebära att tillämpliga riktvärden överskrids.

Planerad verksamhet innebär att de kulturhistoriskt intressanta byggnaderna i området kommer att användas och underhållas, vilket innebär en ökad målpuffyllelse jämfört med nollalternativet. Det finns goda förutsättningar för att planalternativet kommer att innebära att fler människor kan ta del av en kulturhistoriskt attraktiv miljö.

För Televerkstaden finns redan en plan som tillåter handel. Aktuell detaljplan möjliggör för ytterligare styrning av hur området ska användas.

Utifrån tidigare genomförda luktstudier som genomförts i samband med den planerade etableringen av fastigheten Nynäshamn 2:30-2:34 (fastigheterna som ligger direkt intill reningsverket) verkar det sannolikt att de personer som i framtiden vistas inom planområdet inte kommer att störas av lukt från reningsverket. Lukt är dock en subjektiv upplevelse och säkra slutsatser kan inte dras utifrån dagens kunskapsläge. Enda skillnaden mellan nollalternativet och planalternativet är att det senare innebär att fler människor som potentiellt kan bli störda av lukt kommer att röra sig inom området.

10. God hushållning med mark och vatten

Enligt miljöbalken 3 kap 1 § ska: ”mark- och vattenområden ... användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning”.

Planerad verksamhet bidrar till bevarandet av en kulturhistoriskt attraktiv miljö. Närheten till Nynäshamns centrum och till riksväg 73 gör området till en lämplig plats för centrumverksamhet. På grund av de markföroreningar som finns i främst de norra delarna av planområdet är området i sin helhet mindre lämpligt för bostadsbebyggelse. Eftersom området gränsar till bostäder kan endast icke-störande verksamheter tillåtas i området, vilket är förenligt med planförslaget. Planförslaget kan därmed anses uppfylla god hushållning med mark och vatten.

11. Referenslista

Industriminnen i Nynäshamns kommun, Länsstyrelsen i Stockholms län, 1987 nr 7, Stockholm 1978.

Interaktionsutredning avseende Nynäshamns avloppsreningsverk och Handelsplatsen Östersjöporten, Atrax Energi AB, 2006-02-27.

Kartläggning av bullerfria områden i Nynäshamns kommun, rapport nr. 5444, april 2005.

LNG-terminal i Nynäshamn, Nynäs Refining, AGA och Fortum, 2006-05-09.

Luktförhållanden i planerad bebyggelse, Nynäshamn. SMHI-rapport nr. 2004-36.

Miljöteknisk markundersökning inom fastigheten Telegrafan 7, Nynäshamn, Golder Associates AB, uppdragsnr. 0470579, 2004-12-30.

Nynäshamns avloppsreningsverk lukt och smittspridning, Sweco Viak AB, uppdragsnr. 1836122000, 2007-04-10.

Planprogram för del av Telegrafan, "Nynäshamns Business Park", Nynäshamns kommun, Dnr. 2006.0993, April 2007.

Planprogram för Nynäshamn 2:30-2:34 och Nynäshamn 2:75 m fl, Nynäshamns kommun, Dnr. 2003.1218 och 2004.0790, Oktober 2005.

Provtagning av inomhusluft inom Telegrafan 15, Nynäshamns kommun. WSP Environmental. Uppdragsnr. 10119611, 2009-03-13.

Riskhänsyn vid ny bebyggelse, Länsstyrelsen i Stockholms län, rapport 2001:01.

Televerkstaden, kv. Telegrafan, Nynäshamn. Antikvarisk förundersökning, Nyréns Arkitektkontor, 2009-05-11.

Trafikanalys, kvarteret Telegrafan, WSP Stadsutveckling, uppdragsnr. 10081187, 2007-07-20.

Övergripande riskbedömning kvarteret Telegrafan, WSP Brand- och Riskteknik, uppdragsnr. 10095874, 2007-07-27.